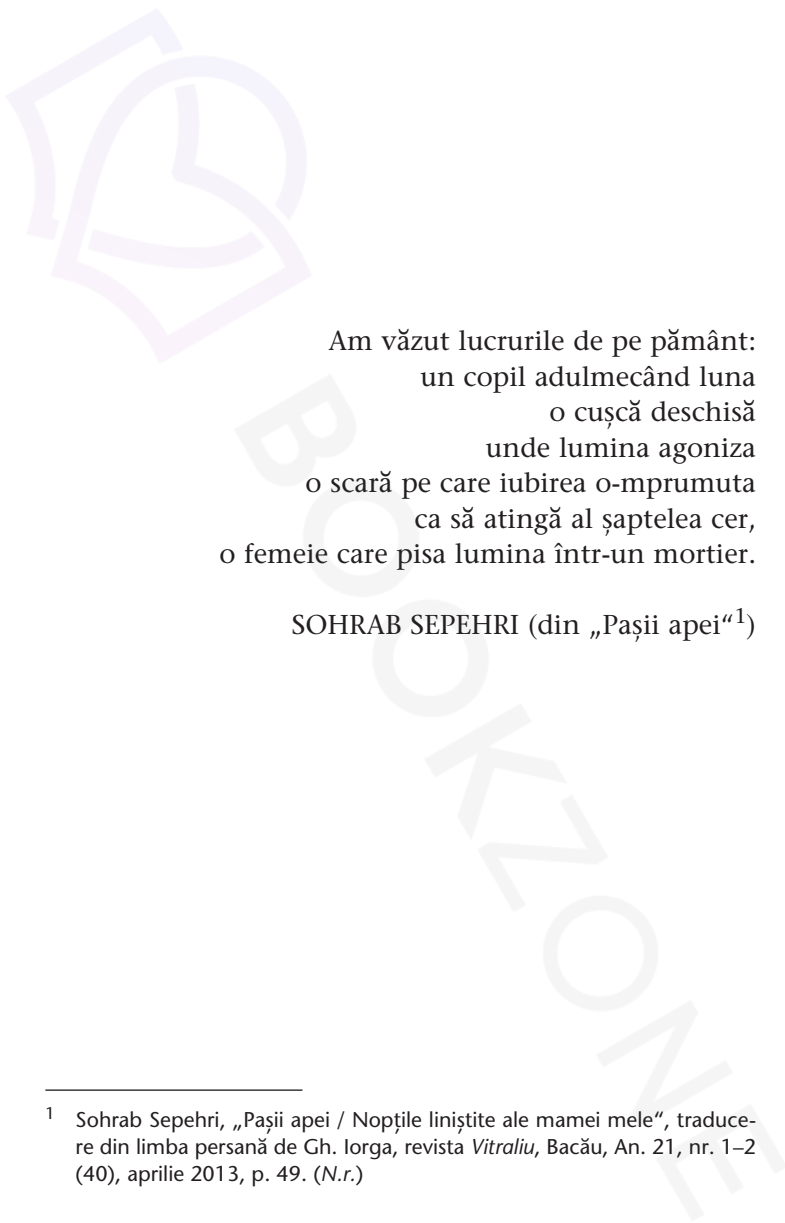

Nazanine Hozar

Aria

Traducere din engleză de Ruxandra Ana

Am văzut lucrurile de pe pământ:
un copil adulmecând luna
o cușcă deschisă
unde lumina agoniza
o scară pe care iubirea o-mprumuta
ca să atingă al șaptelea cer,
o femeie care pisa lumina într-un mortier.

SOHRAB SEPEHRI (din „Pașii apei”¹)

¹ Sohrab Sepehri, „Pașii apei / Noaptea liniștite ale mamei mele”, traducere din limba persană de Gh. Iorga, revista *Vitaliul*, Bacău, An. 21, nr. 1–2 (40), aprilie 2013, p. 49. (N.r.)

Prolog

1953

Mehri a deschis ochii. Era întinsă pe un morman de covoare.

— Seamănă cu tatăl lui? a întrebat.

Bătrânul Karimi ținea copilul în brațe.

— Nu știe? și-a întrebat în șoaptă soția, îndreptându-se spre ea.

— Simte, i-a răspuns Fariba, aruncându-i o privire scurtă.

Fariba era mult mai tânără decât soțul ei și era unica prietenă a lui Mehri.

— Eu îți spun sigur că nu știe, a insistat Karimi.

— Taci din gură. Masezi copilul așa cum ți-am arătat?

— Da, da.

A început să maseze pieptul și spatele bebelușului.

— În ce ne-am băgat? a întrebat Fariba. Masează în continuare.

A scos o bucată de carne din răcitor și a pus-o în tigaie.

— E pentru mamă, nu pentru tine, i-a spus soțului ei, întorcând apoi privirea către Mehri. Și-a distrus viața din clipa în care a pus ochii pe bărbatul ăla. Eu i-am spus să vină mai bine să lucreze pentru tine, aici, la brutărie. Dar a zis că ar prefera să-i fie nevastă. Și acum uite ce s-a întâmplat.

— Nevastă, de ce nu scoate niciun sunet copila asta? a întrebat Karimi după un minut.

— Pentru că are ochii albaștri, a spus Fariba. Și e blestemată, la fel ca mama ei.

Mehri zăcuse ore în șir nemișcată sub o pătură, cu spatele sprijinit de perete. Îi era rușine să-și privească prietena.

— Ți-am atras atenția să nu te măriți cu el, nu? a spus Fariba. De câte ori ți-am spus c-o să te bată?

Într-un târziu, Fariba a înfășat copila și, strângând-o la piept, s-a apropiat de Mehri.

— Nu vrei s-o ții un pic? a întrebat-o.

Mehri n-a spus nimic.

— Nu poți să te prefaci că nu există. Da, e fată. Dar nu e chiar așa de rău.

— O să mă omoare, a spus Mehri.

Karimi stătea și el sprijinit de perete, cu fața ascunsă în spatele ziarului. Mâinile însă îi tremurau. Îl dureau după efortul pe care-l făcuse ajutând-o pe Mehri să nască. Iar acum îi era jenă să o privească.

— Știi, măi, omule, dacă am avea un radio, n-ar mai trebui să citești ziarul. Abia dacă îl poți ridica, i s-a adresat Fariba. Se spune că sunt multe lucruri interesante la radio. Mici piese de teatru. Ar fi frumos să ascultăm câte una.

S-a întors cu spatele la Mehri și a aprins cu un chibrit cărbunele din sobă.

Karimi și-a împins ochelarii de citit pe vârful nasului și a împăturit ziarul.

— Prostii, a răspuns. Tu îți faci griji cu radioul, când mai toțiăștia din nord se dau mari cu televizoarele. Și eu, care am învățat singur să citesc, acum așa de mulți

ani — de ce să nu citesc ziarul? Pe vremea aia nimeni altcineva nu știa să citească. Nici mama, nici tata. Eram singurul copil de pe stradă care știa. Am învățat literele de unul singur, și tu...

— Ce-i aia televizor? a întrebat Mehri dintr-odată, ridicându-și privirea.

A zărit o șuviță din părul copilei în lumină. Castaniu-roșcat, ca al lui taică-su.

— Ca un ecran de cinema, dar mai mic, a spus Karimi, fără să-și ridice privirea. Suficient de mic cât să încapă într-o cameră. Tot nordul are așa ceva. Zilele trecute l-au arătat pe Mossadegh.

— Ce căuta prim-ministrul la televizor?

— Să arate că e viu. Cineva a încercat să-l omoare. Probabil mizerabilii ăia de britanici, a zis Karimi și s-a întors la ziarul lui. Să-i ia dracu' pe toți. Dacă nu-s comuniștii, atunci sunt englezii și, dacă nu-s englezii, atunci sunt afurisiții ăia de iubitori de turbane, care se cred egali cu Dumnezeu. Și dacă nu...

Fariba a trântit ceainicul.

— Fata asta, biata de ea, aproape c-a murit azi-noapte și ție-ți arde de politică?

— Să nu mă muștruluiești în fața ei, a spus Karimi. La naiba, nimănui nu-i mai pasă de țara asta. Cu excepția *lui*. Mossadegh e minunat. Minunat, ascultă-mă!

Mehri a închis ochii și s-a prefăcut că doarme.

— Astea-s treburi femeiești, a adăugat Karimi, mai încet, făcând semn cu capul spre Mehri. Vrei să înceapă să vorbească vecinii? Nu putem s-o ținem aici.

— E în regulă, domnule Karimi, a spus Fariba. Stai acolo, bea-ți ceaiul și citește-ți ziarul. Dar gândește-te ce părere ar avea despre tine minunatul tău Mossadegh.

În următoarele două zile, Mehri a refuzat să ia copila în brațe, chiar și atunci când tatăl, Amir, a bătut la ușa brutăriei lui Karimi, aflată la parter. De pe balconul de la etajul al doilea, Fariba i-a strigat lui Amir că băiatul pe care-l aștepta nu e nicidecum băiat, ci, fără urmă de îndoială, fată.

— Atunci adu-o jos ca să pot s-o omor, a spus Amir.

— Trebuie să-i dai un nume, a spus Fariba, întorcându-se spre Mehri. Acum.

Până seara, copila tot nu avea nume. Iar Amir stătea în continuare la ușă, așteptând s-o omoare.

— Mârâie la oamenii care intră în brutărie, a spus Fariba, legănând copilul în brațe. A trebuit să-i dau fetei lapte praf, să știi. Și nu-i face bine.

Fariba s-a foit, căutându-și locul pe covoarele persane ce acopereau podelele. A luat ultima înghițitură de gin din cana de ceai și a trântit-o apoi de pământ.

— Mai e și fratele tău.

— N-o să mă ajute, a spus Mehri.

— Așa ai zis întotdeauna, dar nu știi. Și băiatul ăla, Amir, preferă să-și omoare fata în loc să plătească pentru ea. Mai ai pe altcineva în afară de fratele tău?

— Nu.

Karimi a intrat în cameră și s-a așezat lângă soția sa.

— Tot nu-ți e mai bine, copilă? a întrebat-o pe Mehri.

Vocea-i era blândă, dar ostenită. O știa pe Mehri de când avea 13 ani; era una dintre prietenele mai tinere ale Faribei, care era cu cinci ani mai mare. Cu greu suporta să-i vadă durerea.

Mehri și-a tras vâlul și s-a acoperit cu el, lăsându-și ochii în jos. Și-a înfipt dinții într-un colț moale al

pânzei. Nu-l spălase de câteva săptămâni. Uneori, în timp ce mergea pe stradă, se întreba dacă și alții îi simt mirosul.

Fariba și-a descruși picioarele ei groase și s-a ridicat cu copilul în brațe.

— Nevastă, a spus Karimi, ridicându-se și el, pune copilul jos și vino încoace.

Au intrat în camera cealaltă vorbind în șoaptă. Mehri auzea doar frânturi, dar suficient cât să înțeleagă.

— Nu pot să fac asta, l-a auzit pe Karimi.

— Ești gata să le plătești drumul? a întrebat Fariba.

— Asta e casa mea. Nu uita unde-ți e locul, femeie!

— E prietena mea. Și cu prietenii mei fac ce vreau eu. O cunosc pe fata asta. Minte despre fratele ei.

— Guvernul nu va face nimic pentru o familie ca asta, a spus Karimi.

— Atunci asta e povara lor, a spus Fariba. Nu știu ce să-ți spun, omule. Dacă n-ar fi fost legile...

— Lasă legile, spune mai bine ce facem cu *el*?

— Ne lămurim cu el mai târziu. Dacă trebuie, sunt gata să-i tai capul ăla roșcovan.

Brutarul și soția sa stăteau încă de vorbă când Mehri a luat în brațe copila și a ieșit pe ușa din spate. Afară, în zăpadă, și-a desfăcut vâlul și și-a dezvelit sfârcul tare, înnegrit. În aerul înghețat, sânul o durea. L-a apropiat de buzele copilei, însă laptele s-a prelins pe lângă. Îi era frig, dar pielea celei mici era și mai rece. Deasupra lor, un nor acoperise luna, iar peste oraș pogora o mantie de zăpadă. A simțit sângele care i se prelingea pe picioare, lăsând urme pe zăpadă. Dacă Amir se lua după dărele pe care le

lăsa, o putea găsi cu ușurință, ca un lup singuratic care își urmărește prada.

Dar Mehri știa cum să-l fenteze. Nevoită să trăiască din cerșit în copilărie, învățase să se descurce în nordul Teheranului, acolo unde locuiau bogații și unde uneori mai căpăta câte ceva de mâncare. De cele mai multe ori însă nu primea nimic, spre deosebire de fratele ei. Dar el era băiat.

Ajunsa pe strada Pahlavi, care lega sudul de nordul orașului și despărțea destine și lumi, a găsit-o mult schimbată față de ceea ce-și amintea: aproape pustie, aproape amuțită, cu fantomele vorbind și cu bogații de mult adormiți. Vedea în lumina felinarelor drumurile înzăpezite care urcau spre culmile munților Alborz, la 20 de kilometri distanță. Când era mică, visa să ajungă pe acei munți. Se imagina deschizându-și brațele și zburând spre ei, asemenea păsării Phoenix în vechile povești. Se întreba dacă de acolo, de sus, se pot vedea secretele orașului. Oare dincolo de văi oamenii muntelui respirau cu mai multă ușurință? Și-i imagina pe bogați la picnicuri pe versanți sau pe malurile râurilor.

După trei ore de mers, se afla pe undeva prin centrul orașului. Îi tremurau picioarele. O dureau, o dureau și iar o dureau, mușchii îi zvâcneau în ritmul tobelor de război și se izbeau de oase. O dureau tot corpul, dar cel mai dureros își simțea sexul. Se întreba ce s-ar întâmpla cu copila dacă i-ar aluneca din brațe. Ar îngheța și s-ar transforma într-un mesaj pentru lumea viitoare: ferțiți-vă de naștere, ferțiți-vă de viață, ferțiți-vă să ajungeți nedoriți pe această lume? Dacă ar cădea, oare i-ar exploda craniul? I s-ar rupe toate oasele? Sau, ca atunci când se născuse, s-ar dovedi

mai puternică decât tot ce-i în jur și și-ar impune cu forța prezența în lume?

Pe măsură ce înainta, orașul i se dezvăluia. Construcțiile și drumurile se desfășurau în fața ei, dând la iveală o lume a privilegiatilor. Aici, în centru, clădirile se ridicau mai sus; văzute de aproape, păreau la fel de masive ca munții care le înconjurau. Pe o parte a străzii se afla cea mai înaltă clădire pe care o văzuse vreodată. Pe ea, imaginea unui bărbat în vârstă: prim-ministrul, Mossadegh. Îl recunoștea. Acum toată lumea îi știa chipul. S-a uitat la imagine o vreme, apoi și-a continuat drumul, a trecut de mașinile parcate și de cele câteva care se strecurau ușor în noapte. S-a gândit că până și forma mașinilor se schimbase de când fusese ultima dată pe-acolo. Erau aerodinamice, în culori pe care nu le mai văzuse până acum.

Străzile și trotuarele erau mai late. Pe Mehri o dureau degetele de la picioare din cauza frigului. Copila era suspect de liniștită, de parcă ar fi știut ce-are de gând maică-sa. Mehri și-a atins coapsele acoperite de răni, trecându-și mâna prin cele trei straturi ale vălului — unul pentru pietate, unul pentru cultură și unul pentru căldură. A luat de jos un pumn de zăpadă și și-a strecurat mâna făcută căuș sub vâl, în locul unde fusese sfâșiată, încercând să se curețe, dar frigul o înțepa și mai tare. Sângele îi păta degetele. Și-a dus iar sfârcul la gura copilei, care a refuzat și de data asta să sugă.

A mers încă o oră, până în mijlocul unei intersecții mari. Pe marginea străzii, câteva smocuri de iarbă încercau să-și facă loc din zăpadă. Mehri s-a uitat împrejur. Totul era nou, totul era modern.

Din această intersecție i se deschideau patru direcții. Se putea întoarce spre sud, putea merge mai departe spre nord sau putea rămâne aici, pe străzile care duceau spre est și spre vest. Spre vest, iată din nou portretul bătrânului, de data aceasta pe pagini de ziar lipite pe zidurile de cărămidă. Spre est, strada era mai îngustă, mărginită de copaci mărunți care-și pierduseră frunzele odată cu venirea iernii. Unul era diferit — era un dud, pe care-l recunoștea pentru că, în copilărie, petrecuse ore în șir culegând împreună cu fratele ei fructe dintr-unul identic. Strângeau mii de duche în cutii metalice de conserve și le puneau la uscat până deveneau dulci și le puteau vinde. La lăsarea serii aveau deja suficienți bani pentru mâncare — poate chiar ceva carne care să le păstreze vigoarea mușchilor.

Mehri nu își imaginase vreodată că va deveni mamă. Nu părea că viața ar putea dura atât de mult. Dar iată că viața venise în viteză spre ea, o izbise din plin, crescuse în organele ei, printre mușchi și vene, lună după lună, și apoi explodase din ea sub forma acelei forme de viață pe care o ținea acum în brațe. Voia cu disperare să strângă copila mai aproape, chiar să o sărute. În schimb, și-a apropiat mâna de scoarța dudului, pipăindu-i denivelările. Copila a scâncit pentru prima dată, parcă în semn de protest sau cerând îndurare.

Mehri a continuat să meargă. A văzut alt dud, pe lângă care se deschidea o alee, de unde venea duhoare de gunoi. Și-a acoperit fața cu vâlul și a intrat. De-o parte și de cealaltă erau aruncate pungi de gunoi din hârtie. A mers mai departe printre șirurile de gunoaie, cu copila într-o mână, căutând locul potrivit. Nu simțea nimic și nu avea noțiunea timpului. Fetița s-a agitat ușor când

a lăsat-o jos. Preț de câteva minute, mama și copila au rămas nemișcate. Luna strălucea pe fața fetei și, pentru prima dată, Mehri a privit-o în ochi. Aveau aceeași culoare, așa cum spusese Fariba. S-a aplecat și a mângâiat-o pe obraji, pe bărbie și pe sprâncene. A văzut în lumina lunii că sângele de pe degetele ei lăsase urme pe chipul fetei. Dar nu mai avea ce face acum.

În cele din urmă, Mehri s-a ridicat și s-a întors. A mers fără oprire — departe, atât de departe încât nici lumina lunii n-o mai putea ajuta să-și vadă iar fiica.

*

Camioanele huruiau în toiul nopții pe drumul cu pietriș, trepidând ca un șir de furnici, iar prelatele groase tremurau în timp ce motoarele vuiau și roțile ridicau nori de praf în aerul rece de februarie. Behrouz Bakhtiar a închis ochii. O peliculă fină de jeg îi acoperea pielea feței, sub care se vedeau oasele subțiri. A privit, în lumina lunii, cum treceau patru camioane ticsite cu tineri din provincii.

În seara asta, prima din cele patru zile libere ale sale, nu avea să-i ducă el acasă pe acei tineri, așa cum o făcea de obicei. În schimb, urma să-și aprindă o țigară cu ultimul chibrit pe care-l avea în buzunar și să se ducă pe jos spre casă, coborând muntele roșu, unde pământul era amestecat cu zăpadă, și străbătând apoi în pas întins orașul, de la nord la sud. Acesta era Teheranul lui, iar el era paznicul lui de taină, îngerul cocoțat pe vârful muntelui, numărând clădiri, copaci, lumini și oameni în mișcare, ca niște insecte, care n-aveau habar că sunt priviți.

E ciudat cum sunt oamenii, s-a gândit Behrouz, cu țigara între buzele subțiri. Și și-a început drumul în jos de pe munte și prin oraș, exact așa cum plănuise, așa cum anticipase toată ziua.

S-a strecurat fără efort pe versanți, trăgând din când în când câte un fum din țigară. A fluierat când a avut chef. Străbătuse poteca asta de multe ori, de când învățase să conducă în sus pe munte. Câți ani să fi avut? Șaptesprezece? Acum avea 33, deci asta înseamnă 16 ani. Luând în considerare zilele libere și înmulțind cu 16, îi ieșea că a urcat și coborât versanții muntelui Darakeh cam de 4 000 de ori.

Uneori, desigur, generalii îi dădeau voie să coboare cu mașina și să scape de plimbarea de trei ore. Ba chiar, când se însurase Behrouz, generalul care era la comandă nu numai că-l încurajase să meargă cu camionul, ci îl lăsase chiar să plece mai devreme, ca să-și poată îndeplini îndatoririle de soț — nu fără a-i aminti lui Behrouz câți ani avea soția lui.

— Crezi că nevasta aia a ta o să se descurce cu o prospătură ca tine? îi spusese generalul.

Behrouz avea 19 ani când, la insistențele tatălui său, se însurase cu Zahra.

— Profetul era doar un băiat, iar nevastă-sa avea 40 de ani când a luat-o, îi spusese taică-su.

Dar Zahra nu aducea deloc a nevastă de profet. Avea 36 de ani, nu fusese măritată niciodată și avea un fiu, Ahmad, de-o seamă cu Behrouz. Ahmad nu venise la nuntă. În noaptea aceea, când Behrouz își întrebasese proaspăta soție unde era fiul ei, Zahra îi răspunsese:

— Undeva pe holurile închisorii.

Apoi se aruncase asupra lui.

La început, când devenise șofer pe camioane militare, Behrouz era mai vorbăreț. Soldații îl plăceau. Lăsau garda jos, povestindu-i despre viața lor la fermele sau în orașelele de unde veneau. Dacă erau băieți din Teheran, vorbeau despre școli și despre fete. Singurul care nu-și deschisese niciodată inima era un membru al familiei regale — văr cu regele. Dar Behrouz a presupus că așa trebuia să fie. Primise ordin să nu-l privească pe băiat în ochi.

Behrouz învățase să conducă la 16 ani, pentru că nu era suficient de puternic ca să lupte sau destul de deștept ca să citească. Taică-su îi arătase chestiile de bază. Ar fi putut să vândă pâine pe stradă, ca tatăl lui, sau să lucreze la exploatările de petrol, ca unchiul lui. Dar când sugerase asta, taică-su îl pocnise atât de tare, încât Behrouz văzuse stele verzi câteva zile bune. Și așa se terminase povestea.

Acum, în timp ce înainta, noroiul roșiatic de sub bocanci rămânea înghețat. În urmă cu trei nopți fusese viscol. Dar zăpada se așezase între timp și era bătătorită de-a lungul potecii. Plimbarea nu era atât de groaznică pe cât se așteptase. A coborât cu ușurință pe Darakeh, până în capătul nordic al străzii Pahlavi. Aici erau străzi cu piatră cubică și casele erau vechi. Auzise că pe vremuri aici locuise tatăl regelui.

A trecut pe lângă o mașină veche parcată în stradă, căutându-se degeaba prin buzunare după altă țigară. Un bărbat se îndrepta spre el.

— Scuzați deranjul, n-aveți cumva o țigară? a întrebat Behrouz.

Învățase să vorbească politicos, așa cum făceau oamenii locului. Bărbatul a scos o singură țigară din pachet.